

Funkcjonowanie i organizacja Sejmu, Senatu, Zgromadzenia Narodowego. Prawa i obowiązki parlamentarzystów

SEJM I SENAT

Władzę ustawodawczą na mocy Konstytucji III RP sprawują **Sejm** i **Senat**.

Dwuzbiowy parlament został przywrócony w 1989 r. Tylko w dwóch okresach funkcjonował w Polsce parlament jednoizbowy. Mowa tutaj o latach 1919 – 1922, oraz o okresie 1944 – 1989.

Zasiadający w parlamencie RP – posłowie i senatorowie, są reprezentantami narodu.

Obie izby mają taką samą kadencję (kadencja Senatu kończy się wraz z kadencją niższej izby parlamentu, czyli Sejmu; skrócenie kadencji Sejmu, powoduje skrócenie kadencji Senatu).

Wybory do Sejmu u Senatu odbywają się w tym samym dniu.

Sejm:

- liczba posłów to 460,
- na czele stoi marszałek sejmu,
- przewodniczący, marszałek oraz wicemarszałkowie tworzą konwent seniorów,
- najmniej 15 posłów może utworzyć klub parlamentarny

Senat:

- liczba senatorów 100,
- na czele stoi marszałek senatu,
- marszałek sejmu zwołuje konwent seniorów
- nadzoruje on prace komisji senackich,
- do utworzenia klubów senatorskich potrzeba 7 senatorów,
- senatorowie mogą się tam zrzeszać

WYBORY DO SEJMU I SENATU

Wybory parlamentarne zarządzane są przez prezydenta RP. Zgodnie z zapisem w konstytucji prezydent wyznacza termin wyborów nie później niż na 90 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu.

Wybory wyznaczane są na dzień wolny od pracy (zazwyczaj jest to niedziela). Termin ten musi wypaść w ciągu 30 dni od zakończenia kadencji dotychczasowego parlamentu (art. 98).

Sejm liczy **460 posłów**. Wybory do Sejmu są **5-przymiotnikowe**: powszechne, bezpośrednie, równe, proporcjonalne i tajne. Senat liczy **100 senatorów**, a wybory są 3-przymiotnikowe: powszechne, bezpośrednie i tajne.

Te różnice w przeprowadzeniu wyborów do obu izby wynikają z odmiennych systemów wyborczych stosowanych podczas głosowania. W wyborach do Sejmu RP obowiązuje **proporcjonalny system wyborczy**, a w wyborach do Senatu RP – **więszościowy system wyborczy**.

Do Sejmu może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów ukończył 21 rok życia.

Senatorem może zostać obywatel polski, który ma ukończone 30 lat. Kandydatów na posłów i senatorów zgłaszają partie polityczne oraz wyborcy. Dana osoba nie może kandydować jednocześnie do obu izb parlamentu.

Ważność wyników wyborów parlamentarnych jest stwierdzana przez Sąd Najwyższy.

Każdy wyborca ma prawo zgłosić protest przeciwko ważności wyborów.

KADENCJA, prawo- przewidziany przez prawo, maksymalny okres pełnienia urzędu przez osoby na to stanowisko wybrane lub mianowane jeśli nie pełnią urzędu na czas nieokreślony lub dożywotnio.

Parlamente współczesne są w przeważającej większości organami kadencyjnymi (Izba Lordów w Wielkiej Brytanii).

Czas trwania kadencji. Im jest on krótszy, tym bardziej związani z wyborcami są przedstawiciele, gdyż częste wybory zapewniają wierne odzwierciedlenie poglądów społeczeństwa. Długie kadencje zmniejszają wpływ społeczeństwa nad reprezentantami i umożliwiają im postępowanie zgodne bardziej z własnym sumieniem i zainteresowaniami niż z interesami wyborców.

W praktyce ustrojowej współczesnych państw kadencje parlamentu lub poszczególnych jego izb wahają się od dwóch do sześciu lat, przy czym stosunkowo najczęściej wybieranym rozwiązaniem jest kadencja czteroletnia. W Polsce kadencja obu izb wynosi 4 lata w jednych wyborach. Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji. Skrócenie kadencji Sejmu pociąga za sobą automatycznie skrócenie kadencji Senatu. Skrócić kadencję Sejmu może w określonych przypadkach prezydent. Swoją kadencję może też skrócić Sejm uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów. W razie, gdy kadencja Sejmu zostaje skrócona przez prezydenta, zarządza on jednocześnie wybory do Sejmu i Senatu i wyznacza ich datę na dzień przypadający nie później niż w ciągu 45 dni od dnia zarządzenia skrócenia kadencji Sejmu.

Przedłużenie kadencji wyłącznie w drodze zmiany Konstytucji. W czasie stanu nadzwyczajnego do 90 dni po jego zakończeniu.

Upływ kadencji sejmu i równoczesny upływ kadencji Senatu pociąga za sobą przerwanie rozpatrywania spraw będących przedmiotem prac parlamentu. Następny parlament, pochodzący z nowych wyborów uzyskuje nową legitymację do wypełniania swoich funkcji i w myśl powszechnie akceptowanej w państwach demokratycznych zasady dyskontynuacji nie może podjąć tych przerwanych prac. Najwyżej mógłby od początku inicjować odpowiednie postępowania, gdyby uznał za stosowne rozpatrywanie danych spraw.

POSIEDZENIE SEJMU- plenarne zebranie ogółu posłów odbywające się w terminach ustalonych przez Prezydium Sejmu lub uchwałą sejmu. Sejm i senat obradują na posiedzeniach, są to zebrania posłów pod przewodnictwem M. Sejmu. Ich celem jest rozpatrzenie spraw będących przedmiotem porządku obrad i objętych jednym porządkiem dziennym. Ustala go M. Sejmu po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów. W razie niewyczerpania porządku dziennego jednego dnia posiedzenie może zostać przełożone na następny dzień. Posiedzenia są jawne, ale na wniosek Prezydium lub 30 posłów można utajnić.

MANDAT PRZEDSTAWICIELSKI

Mandat przedstawicielski to upoważnienie do działania w imieniu wyborców, udzielone poprzez wybory. Obejmuje prawo do przedstawiania opinii i głosowania nad kwestiami będącymi przedmiotem debaty i dyskusji. Mandat udzielany jest na czas ograniczony (czas jego trwania nazywany jest kadencją).

Możemy wyróżnić dwa rodzaje mandatu przedstawicielskiego:

1. Mandat wolny – opiera się na trzech założeniach:

- a. Deputowany jest przedstawicielem całego narodu;
- b. Zachowuje prawo do działania zgodnie z własnymi poglądami i orientacjami politycznymi;
- c. Nie może być odwołany przed upływem kadencji.

2. Mandat imperatywny – jest przeciwieństwem mandatu wolnego i zakłada, że;

- a. Deputowany jest przedstawicielem wyłącznie wyborców swojego okręgu;
- b. Jest on zobowiązany do uwzględnienia opinii i oczekiwań własnego elektoratu;
- c. Może być odwołany przed upływem kadencji.

We współczesnych demokracjach powszechnym rozwiązaniem jest mandat wolny.

Pierwszą demokracją, w której idea ta się wykrystalizowała była Wielka Brytania w połowie XVIII w.

Z mandatem wolnym mamy również do czynienia w Polsce.

Należy jednak zaznaczyć, iż panuje zgoda co do tego, że przedstawione powyżej modele są typami idealnymi.

W praktyce deputowany, choć posiada mandat wolny, musi liczyć się z głosem wyborców swego okręgu, w przeciwnym razie zmniejsza swoje szanse na wygraną w następnej elekcji. Jeszcze istotniejszą rolę spełnia fakt związania deputowanego z partią polityczną. Wymusza to na nim respektowanie jej ogólnej linii politycznej oraz poddaje rygorystycznej niekiedy dyscyplinie w głosowaniach.

SEJM – FUNKCJONOWANIE I ORGANIZACJA

•Funkcje Sejmu

Kompetencje i funkcje Sejmu określa przyjęta w Konstytucji RP zasada trójpodziału władz. W art. 95 ust. 1 Sejm i Senat zostały wymienione jako organy władzy ustawodawczej, tj. organy uchwalające ustawy. Sejm zaś, na podstawie art. 95 ust. 2 sprawuje także kontrolę nad działaniem Rady Ministrów – organu władzy wykonawczej.

Z tych, jak i innych przepisów konstytucyjnych wynikają następujące funkcje Sejmu i odpowiadające im kompetencje:

•Funkcja ustawodawcza:

Podstawowa funkcja Sejmu, polega na stanowieniu, w drodze procedury legislacyjnej, aktów prawnych – ustaw decydujących o zasadach funkcjonowania podstawowych dziedzin życia obywateli. Materią ustawową, czyli obszarem regulowanym przez ustawę, mogą być m.in.: prawa i wolności obywatelskie, organizacja i działanie najważniejszych organów państwa, system wydatków i dochodów budżetu państwa (ustawa budżetowa), prawo karne. Ponadto Sejm w drodze ustawy upoważnia Prezydenta RP do ratyfikowania i wypowiedzania niektórych umów międzynarodowych. W ramach tej funkcji można także wyróżnić funkcję ustrojodawczą, tj. stanowienie norm konstytucyjnych, najważniejszych i podstawowych dla danego systemu prawa;

•Funkcja kontrolna:

Druga podstawowa funkcja Sejmu, polega na możliwości samodzielnego ustalania przez Sejm stanu faktycznego w sprawach dotyczących Rady Ministrów oraz podporządkowanej mu administracji, a także podstawowych dziedzin życia społecznego i porównywania go ze stanem nakazanym przez prawo. W ramach swych uprawnień Sejm może żądać informacji w danej sprawie od członka rządu w formie pisemnej lub ustnej na posiedzeniu Sejmu lub komisji. Wniosek o przedstawienie informacji bieżącej przez członka Rady Ministrów na posiedzeniu Sejmu ma prawo złożyć klub albo grupa 15 posłów. Wynikiem tej kontroli są wyrażane przez Sejm oceny postępowania, opinie, dezyderaty i sugestie, które nie są prawnie wiążące. Konsekwencją ocen mogą być jednak takie działania, jak odwołanie danej osoby ze stanowiska państwowego, np. ministra na skutek wyrażenia w stosunku do niego wotum nieufności. W ramach realizowania funkcji kontrolnej Sejm debatuje corocznie nad wykonaniem przez rząd ustawy budżetowej, opierając się na opinii Najwyższej Izby Kontroli, a efektem dokonanej oceny jest udzielenie bądź nieudzielenie absolutorium dla rządu. Sejm rozpatruje też sprawozdania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, jak również wysłuchuje corocznej informacji Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie stanu przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela;

•Funkcja kreacyjna:

Polega na bezpośrednim powoływaniu i odwoływaniu organów konstytucyjnych państwa oraz osób, które wchodzi w skład tych organów, a także egzekwowaniu ich odpowiedzialności.

Sejm uczestniczy w tworzeniu rządu, udzielając wotum zaufania powołanej przez Prezydenta Radzie Ministrów lub samodzielnie wybierając Prezesa Rady Ministrów i proponowany przez niego skład rządu. Ponadto Sejm, za zgodą Senatu, powołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich i Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, a na wniosek Prezydenta RP Sejm powołuje Prezesa Narodowego Banku Polskiego. Sejm powołuje również członków Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, część składu Krajowej Rady

ORGANY SEJMU

Marszałek Sejmu

- .W polskiej tradycji parlamentarnej zasada, zgodnie z którą obradom izby poselskiej przewodniczy
- .wybierany spośród posłów Marszałek Sejmu sięga XVI w. We współczesnym Sejmie Marszałek
- .jest wybierany na pierwszym posiedzeniu Sejmu, spośród kandydatów zgłoszonych przez grupę
- .co najmniej 15 posłów. Sejm dokonuje wyboru Marszałka bezwzględną większością głosów w
- .obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Wybór Marszałka Sejmu przeprowadza
- .Marszałek Senior, powoływany przez Prezydenta RP spośród najstarszych wiekiem posłów.
- . Symbolem władzy i godności Marszałka Sejmu jest laska marszałkowska. Poprzez trzykrotne
- .uderzenie nią o podłogę Marszałek otwiera i zamyka obrady. Marszałka Sejmu, w zakresie przez
- .niego określonym, zastępują wicemarszałkowie Sejmu. Nie są oni jednak, tak jak Marszałek,
- .organami Sejmu, ponieważ nie mają żadnych własnych kompetencji.

Uprawnienia konstytucyjne obejmują m.in.:

- • przewodniczenie obradom Sejmu;
- • stanie na straży jego praw oraz reprezentowanie Sejmu na zewnątrz;
- • przekazywanie Senatowi oraz przedstawianie Prezydentowi RP do podpisu uchwalonej ustawy;
- • sprawowanie tymczasowego zastępstwa Prezydenta RP, w razie opróżnienia tego urzędu – do czasu objęcia stanowiska przez nowego Prezydenta lub jeżeli Prezydent nie może przejściowo sprawować urzędu;
- • zarządzanie wyborów na urząd Prezydenta RP oraz przewodniczenie wspólnym obradom Sejmu i Senatu działającym jako Zgromadzenie Narodowe, np. w celu odebrania przysięgi od Prezydenta RP;
- • czuwanie nad przestrzeganiem przez organy wymiaru sprawiedliwości zasad nietykalności poselskiej, co oznacza, że Marszałek Sejmu informowany jest o każdym zatrzymaniu posła;
- • kierowanie do Trybunału Konstytucyjnego wniosków w sprawie zgodności aktów normatywnych z konstytucją, oraz inicjowanie postępowania w sprawie odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu wobec posłów naruszających zakaz prowadzenia działalności gospodarczej związanej z osiągnięciem korzyści z majątku Skarbu Państwa.

• Uprawnienia regulaminowe obejmują m.in.:

- • zwoływanie posiedzeń Sejmu i przewodniczenie jego obradom;
- • czuwanie nad tokiem i terminowością prac Sejmu i jego organów, w tym nadawanie biegu inicjatywom ustawodawczym i uchwałodawczym oraz wnioskom organów państwa skierowanym do Sejmu;
- • kierowanie pracami Prezydium Sejmu, zwoływanie Konwentu Seniorów oraz przewodniczenie ich obradom;
- • prowadzenie spraw z zakresu stosunków z Senatem, parlamentami innych krajów, a także instytucjami oraz innymi organami Unii Europejskiej;
- • udzielanie posłom niezbędnej pomocy w ich pracy parlamentarnej;
- • administrowanie Sejmem, poprzez m.in. sprawowanie pieczy nad spokojem i porządkiem na całym obszarze Sejmu;
- • powoływanie, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich, Szefa Kancelarii Sejmu.
- Uprawnienia ustawowe obejmują m.in. powoływanie Głównego Inspektora Pracy i jego zastępców, wiceprezesów Najwyższej Izby Kontroli oraz Kierownika Krajowego Biura Wyborczego.

Prezydium sejmu i Konwent Seniorów

Prezydium Sejmu

Prezydium Sejmu tworzą Marszałek i wicemarszałkowie Sejmu. Tradycyjnie skład tego kolegialnego organu Sejmu odzwierciedla zróżnicowanie polityczne izby – w Prezydium reprezentowani są zarówno posłowie ugrupowań wspierających rząd, jak również opozycja polityczna. W posiedzeniach Prezydium Sejmu bierze udział z głosem doradczym SzeF Kancelarii Sejmu. Marszałek Sejmu może zaprosić na posiedzenie Prezydium Sejmu również inne osoby. Prezydium Sejmu jest drugim, obok Marszałka Sejmu, organem kierowniczym Sejmu.

Do kompetencji Prezydium Sejmu, określonych przez regulamin Sejmu oraz ustawy, należy ustalanie planów prac Sejmu poprzez wyznaczanie tzw. tygodni posiedzeń, organizowanie współpracy między komisjami sejmowymi i koordynowanie ich działań oraz opiniowanie spraw wniesionych przez Marszałka Sejmu. Bardzo ważnym uprawnieniem przysługującym Prezydium Sejmu jest prawo dokonywania wykładni regulaminu Sejmu (po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich), gdyż dokonana interpretacja obowiązuje wszystkich adresatów danego przepisu. Prezydium Sejmu ustala także zasady organizowania doradztwa naukowego na rzecz Sejmu i jego organów, zasady powoływania doradców sejmowych oraz tryb korzystania z opinii i ekspertyz. Prezydium Sejmu przysuguje również prawo inicjatywy uchwałodawczej w zakresie zmian regulaminu Sejmu lub w sprawie przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego.

Konwent Seniorów

- Konwent Seniorów jest organem kierowniczym Sejmu o charakterze opiniodawczym, jego rozstrzygnięcia nie są prawnie wiążące.
- Do najważniejszych zadań Konwentu należy opiniowanie: projektów planów prac Sejmu, projektów porządku dziennego poszczególnych posiedzeń Sejmu oraz ich terminów, wniosków co do trybu dyskusji nad poszczególnymi punktami porządku dziennego posiedzenia Sejmu oraz wniosków co do wyboru przez Sejm jego organów. Uprawnienia Konwentu obejmują również opiniowanie zadań i przebiegu pracy
- Kancelarii Sejmu oraz innych spraw przekazanych przez Marszałka lub Prezydium Sejmu.
- Konwent Seniorów zapewnia współdziałanie klubów w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu. W jego skład wchodzi: Marszałek Sejmu, wicemarszałkowie Sejmu, przewodniczący lub wiceprzewodniczący klubów i kół poselskich. W posiedzeniach Konwentu Seniorów bierze udział z głosem doradczym SzeF Kancelarii Sejmu, mogą w nim także uczestniczyć inne zaproszone osoby.
- Posiedzenia zwołuje Marszałek Sejmu z własnej inicjatywy, z inicjatywy Prezydium Sejmu, na wniosek klubu reprezentowanego w Konwencie Seniorów

.Komisje sejmowe

Komisje sejmowe są organami pomocniczymi Sejmu. Zajmują się one rozpatrywaniem i przygotowywaniem spraw stanowiących przedmiot prac Sejmu oraz wyrażaniem opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm, Marszałka Sejmu lub Prezydium Sejmu. Chodzi w szczególności o prace legislacyjne nad projektami ustaw, czy też prace nad wnioskami kierowanymi do Sejmu. Ze względu na to, że część problemów nie może być w pełni i w sposób efektywny przedyskutowana i przeanalizowana na posiedzeniu plenarnym, konkretne rozwiązania są wypracowywane i przygotowywane w komisjach. Komisje sprawują również kontrolę nad działalnością poszczególnych organów państwowych, samorządu terytorialnego oraz innych organizacji w zakresie wprowadzania w życie i wykonywania ustaw oraz uchwał Sejmu. Wiąże się to ściśle z funkcją kontrolną Sejmu.

W skład komisji sejmowej wchodzi grupa posłów wybieranych przez Sejm w drodze uchwały. Skład osobowy komisji jest ustalany przez Sejm na początku kadencji. W praktyce podział miejsc w komisjach jest ustalany zgodnie z zasadą reprezentacji wszystkich klubów poselskich, w proporcji wynikającej z ich liczebności. Pracami każdej komisji kieruje prezydium (tworzy je przewodniczący oraz zastępcy przewodniczącego), wybierane przez samą komisję spośród jej członków. W celu usprawnienia swoich prac nad konkretnymi sprawami, komisje mogą powoływać swoje organy wewnętrzne, tzw. podkomisje oraz korzystać z opinii zaproszonych specjalistów z danej dziedziny, tj. ekspertów komisji.

Komisje można podzielić na:

- stałe, których powołanie przewiduje regulamin Sejmu; wśród nich wyróżnić można tzw. komisje resortowo-problemowe,
- których prace z reguły dotyczą spraw pozostających we właściwości jednego z ministerstw, np. Komisja Spraw Zagranicznych, oraz pozaresortowe, których zakres działania łączy się z realizowanymi przez Sejm funkcjami
- niewiązującymi się ze strukturą administracyjną, np. Komisja Etyki Poselskiej;
- nadzwyczajne, które są tworzone przez Sejm w celu zajęcia się określoną, ważną sprawą i są rozwiązywane po jej rozpatrzeniu (np. uchwaleniu zmian konstytucji czy kodeksów);
- śledcze, które mają szczególne znaczenie dla realizacji funkcji kontrolnej Sejmu. Tryb działania komisji śledczych został określony w ustawie, która nadaje im uprawnienia nie tylko wobec organów państwowych, ale też w stosunku do osób fizycznych i innych podmiotów, co oznacza, że komisja może np. wzywać te osoby na świadków i przesłuchiwać pod rygorem odpowiedzialności karnej, czy też żądać od prokuratury informacji i akt sprawy. Komisja ma zapewniony dostęp do dokumentów oraz współpracuje z organami prowadzącymi postępowania, np. prokuraturą, na określonych zasadach.

SENAT – FUNKCJE I ORGANIZACJA

Senat Rzeczypospolitej Polskiej – organ władzy ustawodawczej, druga izba (tradycyjnie określana jako *izba wyższa*) polskiego parlamentu. Składa się ze 100 senatorów wybieranych w wyborach powszechnych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym, w jednomandatowych okręgach wyborczych na czteroletnią kadencję, rozpoczynającą się i kończącą wraz z kadencją Sejmu (jeśli kadencja Sejmu zostanie skrócona, skróceniu ulega także kadencja Senatu). W przypadku wygaśnięcia mandatu Prezydent RP zarządza wybory uzupełniające. Bierne prawo wyborcze w wyborach do Senatu RP uzyskuje się w wieku 30 lat

Konstytucyjne organy Senatu to:

- ..Marszałek

Organy wprowadzone przez Regulamin Senatu

- ..Komisje
- ..Prezydium Senatu
- ..Konwent Seniorów

.Uprawnienia Senatu

.Do kompetencji Senatu należy:

- • zatwierdzanie ustaw uchwalanych przez [..Sejm](#)
- • prawo inicjatywy ustawodawczej
- • wyrażanie zgody na zarządzanie przez Prezydenta referendum ogólnokrajowego
- • wyrażanie zgody na powołanie przez Sejm:
 - • Prezesa [..Najwyższej Izby Kontroli](#)
 - • [..Rzecznika Praw Obywatelskich](#)
 - • [..Rzecznika Praw Dziecka](#)
 - • [..Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych](#)
 - • Prezesa [..Instytutu Pamięci Narodowej](#)
 - • Prezesa [..Urzędu Komunikacji Elektronicznej](#)
- • podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia lub odrzucenia sprawozdania:
 - • [..Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji](#)
 - • [..Trybunału Konstytucyjnego](#)
 - • [..Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego](#)
 - • [..Rzecznika Praw Obywatelskich](#)
 - • [..Rzecznika Praw Dziecka](#)
 - • Prezesa [..Instytutu Pamięci Narodowej](#)
- • prawo do wystąpienia z wnioskiem do [..Marszałka Sejmu](#) o przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego
- • powoływanie 2 senatorów wchodzących w skład [..Krajowej Rady Sądownictwa](#)
- • powoływanie 2 senatorów wchodzących w skład [..Krajowej Rady Prokuratury](#)
- • powoływanie 2 członków Kolegium [..Instytutu Pamięci Narodowej](#)
- • powoływanie 3 członków [..Rady Polityki Pieniężnej](#)
- • powoływanie 1 członka [..Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji](#)
- • wraz z [..Sejmem](#) uchwała ustawę o wyrażeniu zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej (2/3 głosów)
- • możliwość występowania do [..Trybunału Konstytucyjnego](#) z wnioskami w sprawach dotyczących
- zgodności prawa z ustawą

PARLAMENT

Parlament Rzeczypospolitej Polskiej – dwuizbowy parlament, organ władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej.

W skład parlamentu wchodzi Sejm jako izba niższa oraz Senat jako izba wyższa. Liczba członków poszczególnych izb określa Konstytucja RP (460 – Sejm art. 96, 100 – Senat art. 97).

Siedziba Sejmu RP oraz Senatu RP znajduje się w Warszawie przy ulicy Wiejskiej. W przypadkach określonych w Konstytucji (art. 114) członkowie obu izb obradując razem tworzą Zgromadzenie Narodowe zwoływane przez marszałka Sejmu.

INCOMPATIBILITAS

Przed zaborami zasada *incompatibilitatis* miała szczególnie na celu zapobiegać skupianiu w jednym ręku dwóch lub kilku intratnych urzędów, np. nie wolno było piastować urzędu kanclerza będąc starostą, wojewodą lub kasztelanem. W praktyce zakaz taki jednak był często omijany. Nieprzestrzeganie tej zasady było częstą przyczyną sporów i zdrażeń między szlachtą, królem oraz dygnitarzami kumulującymi owe urzędy.

Postanowienia o incompatibilitate:

- Łączenie urzędu ziemskiego z urzędem starosty 1422
- Łączenie dwóch urzędów ziemskich
- Łączenie urzędu wojewody z urzędem starosty 1454
- Łączenie urzędu kanclerza z urzędem starosty albo wojewody albo kasztelana albo biskupa jednej z większych diecezji (gnieźnieńska, krakowska, warmińska, płocka, kujawska – dla kanclerzy wywodzących się z duchowieństwa)
- Łączenie urzędu wojewody lub kasztelana z urzędem starosty 1538
- Łączenie dwóch starostw grodowych 1562–1563
- Łączenie urzędu hetmana z urzędami kanclerza, marszałka i podskarbiego (1669)
- Łączenie mandatu posła i deputata do Trybunału (1678)
- Współczesność
- Zasada niełączenia pewnych funkcji publicznych została określona w art. 102, 103 i 107 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku. Zgodnie z tymi przepisami zasadę *incompatibilitatis* należy postrzegać w dwóch aspektach:
 - formalnym – wyrażoną jako zakaz łączenia mandatu poselskiego lub senatorskiego z funkcjami państwowymi,
 - materialnym – wyrażoną jako zakaz podejmowania czy też wykonywania określonej działalności gospodarczej.
- Pozostałe przypadki zasady *incompatibilitatis* wynikają wprost z ustaw ustrojowych

Bikameralizm – element [ustroju politycznego](#), polegający na istnieniu w [parlamencie](#) danego państwa dwóch izb: niższej i wyższej, które zazwyczaj różnią się między sobą sposobem wyboru członków, ich liczbą i kompetencjami. Biorąc pod uwagę europejski rozwój parlamentaryzmu, bikameralizm jest jego najstarszą formą. Już w pierwszych zgromadzeniach przedstawicielskich istniał podział na dwie izby: niższą, w której zasiadali reprezentanci ludu, i wyższą, która wykształciła się z [rady królewskiej](#), organu doradczego władcy, i składała się z najwyższych dostojników państwowych i kościelnych. Nazwy „izba niższa”, „izba wyższa” mają związek z historyczną przewagą tej drugiej nad pierwszą. Obecnie układ sił jest zazwyczaj odwrotny. Parlamentey bikameralne są przede wszystkim domeną państw [federalnych](#) (np. [Niemcy](#), [Meksyk](#), [USA](#), [Szwajcaria](#), [Kanada](#), [Belgia](#)) i *quasi*-federalnych (np. [Wielka Brytania](#), [Hiszpania](#)). Izba niższa reprezentuje tam cały lud federacji, zaś wyższa – jej poszczególne podmioty. Deputowani do izby wyższej mogą być wybierani bezpośrednio lub przez rządy, parlamentey bądź sądownictwo krajowe.

Bikameralizm występuje też w niektórych [państwach unitarnych](#) (np. [Polska](#), [Francja](#), [Holandia](#), [Włochy](#)). Izba niższa jest tam wybierana w wyborach powszechnych, zaś członkowie izby wyższej mogą być wybierani według innej [ordynacji wyborczej](#) ([Polska](#)), przez specjalne [kolegium elektorskie](#) ([Francja](#)), przez [samorząd terytorialny](#) ([Włochy](#)), przez [kurie](#) ([Irlandia](#)), mianowani przez [premiera](#) ([Irlandia](#)) bądź [prezydenta](#) ([Włochy](#)) lub pełnić swój [mandat](#) z racji sprawowanej funkcji ([Irlandia](#)). Izby wyższe są zazwyczaj mniej liczne od niższych (wyjątek: [Izba Lordów](#) w [Wielkiej Brytanii](#)), a ich kadencja trwa dłużej (pewna część składu może być wymieniana w trakcie kadencji), jednak np. w Polsce czy we Włoszech kadencje obu izb są równe. Bikameralizm może przyjąć formę **symetrycznego** (obie izby mają zbliżone kompetencje; np. [USA](#), [Belgia](#), [Szwajcaria](#)) lub **asymetrycznego** (koncentracja władzy ustawodawczej w izbie niższej; np. [Polska](#), [Francja](#), [Wielka Brytania](#)).

Zasada permanencji a zasada sesyjności.

Zasada sesyjności opiera się zbudowaniu kadencji parlamentu przez naprzemienne okresy aktywności (sesji) i pasywności (przerwa międzysesyjna) parlamentu (np. USA, Francja, Włochy, Kanada, Japonia).

Cechy charakterystyczne:

- ✓ uzależnienie aktywności parlamentu (niekiedy także jego organów) od woli zewnętrznego wobec parlamentu organu państwowego (głównie głowa państwa), co znacząco osłabia autonomię parlamentu,
- ✓ konieczność wyposażenia organu państwa w możliwość działania w zastępstwie parlamentu (przede wszystkim stanowienie ustaw) w okresie międzysesyjnym)

Zasada permanencji – opiera się na założeniu, iż parlament powinien być stale gotowy do podjęcia działań; stąd cała kadencja jest jednorodna po względem prawnym (np. Niemcy, Polska, Bułgaria, Rosja, Czechy)

Cechy charakterystyczne:

✓ parlament (jego organy) decyduje w sposób samodzielny o podjęciu działań (prac) w zależności od własnej oceny potrzeb w tym względzie,

✓ zasada autonomii jest lepiej gwarantowana, ze względu na uniezależnienie aktywności parlamentu od organów wobec niego zewnętrznych

Art. 109 ust. 1 Konstytucji RP

Sejm i Senat obradują na posiedzeniach.

Podobieństwa w organizacji Senatu:

-ta sama struktura organów, łącznie z ich nazwami oraz podstawami normatywnymi ich działania (Konstytucja RP, Regulamin Senatu), w tym podział na komisje stałe i nadzwyczajne,

-podobne funkcje organów, w szczególności gdy chodzi o charakter kierowniczy Marszałka Senatu i komisje Senatu

Różnice w organizacji Senatu

- stała, regulaminowa liczba wicemarszałków,
- brak uprawnień kontrolnych komisji senackich, w tym także brak możliwości powołania senackiej komisji śledczej,
- mniej rozbudowana struktura komisji senackich (aktualnie 16)
- konieczność zachowania dużej dyscypliny czasowej pracy organów Senatu i samego Senatu

Organizacja posłów w Sejmie i senatorów w Senacie

Na podstawie art. 17 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora oraz art. 8 Regulaminu Sejmu i art. 21 Regulaminu Senatu posłowie i senatorowie „*mogą tworzyć*” w Sejmie i w Senacie odpowiednio kluby, koła lub zespoły poselskie oraz kluby, koła lub zespoły senackie a także wspólne kluby, koła lub zespoły parlamentarne.

Kluby i koła są „*oparte na zasadzie politycznej*”, różni jest skład ilościowy:

- klub poselski liczy co najmniej 15 posłów, koło co najmniej 3 posłów
- Klub senatorski liczy co najmniej 7 senatorów, koło co najmniej 3 senatorów

LITERATURA:

Banaszak B, Prawo konstytucyjne, Warszawa
Garlicki L., Prawo konstytucyjne,
Warszawa, Konstytucja RP- Rozdział IV

